NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok III. **Kraków, poniedziałek 14 czerwca 1920.** **Nr. 154.**

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Pocz. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123.

Redakcya rękopisów nie zwraca.

Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 1·50 M.

Prenumerata: w Krakowie miesięcznie 42·— Mk, kwartaln. 126·— Mk
z odnoszeniem do domu . . . . . . 45·— „ „ 135·— „
Na prowincyi: . . . . 48·— „ „ 144·— „
Za granicą: . . . . 51·— „ „ 153·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 1 Mk., wiersz nonparel. 1-szpalt. Mk 2·50. Nadesłane Mk 7·—, w tekście (kronika) Mk 10·— Zawiadom. ślubne i gratul. 40 Mk. Głosy publ.: 12 Mk za wiersz nonp. Układ tabelaryczny o 50 procent drożej.

Na bezdrożu.

Kraków, 13. czerwca.

(fr.) Dotychczasowy przebieg przesilenia gabinetowego rzuca jaskrawe światło na ponury obraz stosunków panujących w Sejmie. Nawet najbardziej zagorzałym optymistom odbiera on wiarę w możność utrwalenia się w Sejmie harmonijnego układu sił, jedynej rękojmi twórczej pracy naszego ciała ustawodawczego. Bo gdyby nawet doszła do skutku większość centrowo-lewicowa, co stanowiłoby najpomyślniejszy epilog przesilenia, to jednak otrzymałaby tak kruchy fundament, że trwałością swą nie prześcignęłaby gabinetu p. Skulskiego. Dzieło poczęte w Witosie w nim ma swe ujście. A Witos to synonim egoizmu stanowego, jego najidealniejsze wcielenie. Egoizm stanowy nakazywał mu niedawno wiązać się z endekami, poszedł za swym głosem wewnętrznym i budował wraz z nimi gmach luendeckiej dyktatury, która z ogromnie subtelnem wyrachowaniem skryła się za parawan rzekomo fachowego gabinetu Paderewskiego. Witos poszedł wówczas w służbę endecyi i był pokornym, aż nadto pokornym jej sługą. Nie inne są dzieje jego związku p. Dubanowiczem, stanowiącym zbłąkaną ekspozyturę endecyi, zbłąkaną powiadamy, bo p. Dubanowicz, obecny prezes Narodowego Zjednoczenia Ludowego stoi w stosunku do endecyi jedynie w antagoniźmie osobistym, nic ponadto.

I oto w rękach tych dwu ludzi leży klucz sytuacyi, nie tylko obecnej, ale i przyszłej. Witos dziś poczuł miłość ku socyalistom i z nimi szuka związku, w Dubanowiczu zaś odżyły drogą atawizmu dawne tradycye i ciągnie na prawo. Lecz myliłby się, ktoby sądził, że to zmaganie się dwóch indywidualności politycznych, że bój to na życie i śmierć dwóch światopoglądów. Jeden chciałby oddać Polskę w arendę brutalnej chciwości chłopskiej, drugi zaprzedać ją wpływom endeckim. Witos handluje i targuje, aż otrzyma pewne koncesye dla posiadaczy chłopskich, siedzących na workach złota i reklamuje wszem wobec większość centrowo-lewicową z gabinetem przy udziale socyalistów, Dubanowicz zaś afiszuje popularny wśród endecyi gabinet koalicyjny... z wykluczeniem socyalistów.

I krzątają się Witos i Dubanowicz, przekonują i przemawiają do sumienia (Witosa) socyalistów, zacierają pokryjomu ręce endecy. A tymczasem zbiegają się na żer niżej i wyżej postawione „kruki", by łowić... I już słyszymy wołanie: gabinet fachowy, gabinet urzędniczy — ten będzie wybawcą, ten nawę państwową na [illegible] prowadzi tory; odżywają nieszczęsne tradycye Paderewskiego, zapożyczone z dziejów monarchii, co również każdą trudność parlamentarną usuwać chciała faworytowaniem biurokracyi. Lecz dla Austryi, stanowiącej sztuczny zlepek, najrozmaitszych narodowości, gabinety urzędnicze były wykładnikiem całej polityki państwowej i stanowiły w krytycznych momentach conditio sine qua non ciągłości jej polityki centralistycznej, a u nas gabinety fachowe leżą tylko na linii pobożnych życzeń endecyi i jej zakapturzonych wielbicieli. Dziwić też musi, że wśród tych, którzy lansują gabinet urzędniczy, znajduje się p. Marszałek Sejmu, który z racyi swego stanowiska stać powinien ponad zakusami endecyi.

Z walki więc pomiędzy dawnymi sprzymierzeńcami Witosem a Dubanowiczem, pomiędzy ludowcami z pod znaku Piasta a Narodowem Zjednoczeniem Ludowem, rodzi się nowe niebezpieczeństwo, niebezpieczeństwo gabinetu fachowego, niebezpieczeństwo niepodzielnych

Dalsze próby utworzenia większości centrowo-lewicowej.

Uchwały Rady naczelnej P. P. S. i ludowców.

M. Warszawa. (Telefonem). Rada naczelna P. P. S. pod przewodnictwem pos. Moraczewskiego i Kwapińskiego obradowała od 11 do 2 i od 4 do 8-mej. Na popołudniowem zebraniu zastanawiano się nad kwestyą udziału posłów socyalistycznych w rządzie. Zapadły następujące uchwały: 1) Rada naczelna stwierdza, że zgodnie z uchwałami kongresu udział przedstawicieli P. P. S. w gabinecie koalicyjnym, obejmującym także stronnictwa reakcyi społecznej i politycznej jest wykluczony, 2) Rada naczelna stwierdza, że intencyą kongresu było podkreślenie, że udział przedstawicieli P. P. S. w rządzie centrum i lewicy możliwy jest tylko w razie bezwzględnej konieczności, na podstawie wprowadzenia w życie programu zawierającego postulaty demokratycznego pokoju, demokratycznej konstytucyi ze Sejmem jednoizbowym, sekwestru i reform społecznych.

Rada naczelna wobec ogólnej zmiany sytuacyi politycznej, udziela pełnomocnictwa P. P. S. i C. K. W. dla wspólnego zadecydowania o udziale P. P. S. w rządzie, gdyby zdaniem obu tych ciał partyjnych konieczność podobna miała się w czasie najbliższym zjawić we warunkach uniemożliwiających zwołanie ponowne Rady naczelnej.

Rezolucya ta została przyjęta 27 przeciwko 6 głosom.

Uchwała Rady nacz. P. P. S. wywołała silną konsternacyę w posłach ludowców z powodu obstawania P. P. S. przy sekwestrze. Jak słabą jest pozycya Witosa, wskazuje uchwała, którą klub P. S. L. powziął na dzisiejszem wieczornem zebraniu, pod przewodnictwem pos. Witosa:

„Klub P. S. L. w przekonaniu, że obecnym poważnym zagadnieniom państwowym podołać może tylko rząd oparty na stronnictwach centrum i lewicy, posiadającym zaufanie szerokich mas włościańskich i robotniczych podjął inicyatywę takiego rządu. Skutkiem opornego stanowiska narodowego zjednoczenia ludowego akcya ta natrafiła na trudności. W poczuciu poważnej chwili i szkodliwości przeciągania przesilenia klub P. S. L. oświadcza, że jeżeli w ciągu najbliższych dni negatywne stanowisko Narod. Zjedn. Ludowego wobec propozycyi klubu P. S. L. nie ulegnie zmianie, odpowiedzialność za następstwa spadnie na narodowe Zjedn. Ludowe".

Witos umywa więc ręce. Lecz tymczasem stronnictwa prawicowe zabiegają o utworzenie gabinetu urzędniczego, w czem doznają gorliwego poparcia ze strony p. Marszałka.

Z mniejszych klubów oświadczył się za większością centrowo-lewicową klub pracy konstytucyjnej.

Wszystkie koła sejmowe liczą się też poważnie z grupą posłów żydowskich, która może odegrać rolę języczka u wagi.

W kołach sejmowych nie sądzą, ażeby przesilenie gabinetowe mogło przed poniedziałkiem się zakończyć. Marszałek natomiast prze do jak najszybszego rozwiązania go.

Sejm zbierze się we wtorek.

M. Warszawa. (Telefonem). Konwent seniorów, który nie obradował dotychczas nad przesileniem, postanowił zwołać na poniedziałek wyjątkowo komisyę wojskową, a we wtorek plenarne posiedzenie Izby z porządkiem dziennym: sprawozdanie komisyi wojskowej w sprawie powołania roczników 1895 i 1902.

Stanowisko Krassina zachwiane.

Wiedeń. PAT. Biuro kor. donosi z Paryża: „Petit Journal" dowiaduje się z Londynu, że Krassin w Anglii traci grunt pod nogami. Przy pierwszem spotkaniu wywarł on dobre wrażenie na Lloydzie George i wywołał pewne nadzieje, przy drugiem spotkaniu nie miał nic do zaofiarowania, jak tylko słowa. Radiotelegram, który doniósł o rzeczywistych czy urojonych wydarzeniach w Rosyi, wywołał pewną nieufność w rządzie angielskim. Obecnie wątpią w szczerość Krassina i sądzą, że doniesienia jego o surowcach gotowych do eksportu było tylko w tym celu czyniona, aby pozyskać angielskie walory przemysłowe

Bolszewicy przyjmują żądania Anglii?

Kopenhaga. (Tel. wł.) Krassin zawiadomił gabinet brytyjski, że rząd sowietów przyjmuje wszystkie trzy żądania Anglii (uwolnienie jeńców, zrzeczenie się wszelkiej propagandy w Anglii i zastanowienie naruszenia interesów angielskich na Wschodzi). Zbierająca się 15. czerwca w Brukseli konferencya państw sprzymierzonych uchwali wstępne kroki celem nawiązania stosunków handlowych z Rosyą.

Senat amerykański przeciw rokowaniom z bolszewikami,

GDYŻ SPODZIEWA SIĘ ICH RYCHŁEGO UPADKU.

Nauen. Radio PAT. Według „Heraldu" odrzucają Stany Zjednoczone nawiązanie stosunków z Rosyą sowiecką, ponieważ liczą się z jej bliskim upadkiem.

wpływów endeckich. Sytuacya jest chwilowo tem fatalniejszą, że dotąd sprawa przyciągnięcia socyalistów w skład większości centrowo-lewicowej stanowi jeszcze echo muzyki dalszej lub bliższej przyszłości. Udział socyalistów w gabinecie natrafia również na nieprzezwyciężone jeszcze trudności, jakkolwiek Rada naczelna P. P. S. powzięła dzisiaj uchwałę, przewidującą ewentualny udział posłów socyalistycznych w rządzie centrum i lewicy. Zastrzeżenia jednak i warunki Rady Naczelnej Rady P. P. S. ukrywają w sobie żądło najniebezpieczniejszych ukłuć. Dzieli bowiem ludowców od socyalistów wbrew wszystkim głosom optymistów problem kryjący w sobie tyle słabych punktów, jak sprawa sekwestru ziemiopłodów. Jeśli ludowcy pójdą obecnie w służbę większości centrowo-lewicowej, uczynią to zapewne dopiero za cenę pewnych koncesyi ze strony socyalistów. Jak dotąd socyaliści nie są skorzy do tych ustępstw, przemawiają do „sumienia" ludowców, wskazują, że oni — ludowcy — ponoszą odpowiedzialność za wywołanie przesilenia i nie powinni czynić trudności konsolidowaniu się nowej większości. Czy te napominania odniosą skutek, trudno przewidzieć.

Przesilenie gabinetowe do tej pory nie potoczyło się jeszcze ku perypetyi i wyłonić może jeszcze szereg ciężkich komplikacyi. Uchwała powzięta przez Radę Naczelną P. P. S. tych komplikacyi nie usuwa, lecz wręcz powiększa, ich prawdopodobieństwo, a co najdonioślejsze osłabia silnie pozycyę Witosa, otwierając plac boju dla zwolenników reakcyjnej koncepcyi gabinetu fachowego.

Nowe linie obronne wojsk polskich na Ukrainie.

EWAKUACYA KIJOWA.

Warszawa. PAT. Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich z dnia 12. czerwca. Na całym froncie północnym na południe od miasteczka Dzisny silna działalność wywiadowcza. Wzdłuż Auty i Berezyny spokój. Na Ukrainie w związku z nakazem cofnięcia się naszych wojsk na nowe linie obronne przystąpiliśmy do ewakuacyi Kijowa, po uprzedniem zniszczeniem mostów na Dnieprze. Przegrupowanie odbywa się w zupełnym porządku. Nieprzyjaciel atakujący nasze tylne straże został wszędzie ze znacznemi stratami odrzucony. Na odcinku Koziatyna do Dniestru sytuacya bez zmiany.

Pierwszy zastępca szefa sztabu generalnego
Kuliński, generał-podporucznik.

Tusar o konflikcie cieszyńskim.

Praga. PAT. Czeskie biuro prasowe donosi: Na posiedzeniu zgromadzenia narodowego złożył minister Tusar następujące oświadczenie: Do wiadomości ogółu doszło w ostatnim czasie, że alianci w sprawach Śląska Cieszyńskiego proponują sąd rozjemczy. Tym sposobem jednak walka o terytoryum Śląska Cieszyńskiego rozpoczęłaby się na nowo. Uważaliśmy księstwo Cieszyńskie za część Czechosłowacyi i gdy na konferencyi pokojowej wybuchł spór między nami a Polakami, trwaliśmy na tem stanowisku. Zawsze łojalni wobec naszych sprzymierzeńców, pewni przyjaznego (!) usposobienia ludności Śląska Cieszyńskiego, pełni dobrej wiary, skłonni do zgody, poddaliśmy się plebiscytowi. Dążyliśmy do przyspieszenia rozstrzygnięcia, aby zakończyć trudne położenie ludności cieszyńskiej i wzajemne rozprężenie obu państw co niektórzy Polacy(?) doprowadzić chcą do ostateczności. Benesz pojechał do Paryża, aby po informować czynniki zagraniczne o położeniu. Jego akcya okazała, że nasze sumienie jest czyste(!). Po kilkakrotnych protestach naszych u konferencyi ambasadorów, postanowiła konferencya przed kilku dniami zwrócić się do rządu w Warszawie i Pradze i rozwiązać sprawę Śląska Cieszyńskiego przez orzecenie sądu rozjemczego. Pomiędzy Polską i Czechami nie rokowano w tej sprawie. Dla sprzymierzonych rozwiązanie w tej sprawie jest trudne, gdyż rozchodzi się o dwóch sprzymierzeńców, o których aliantom w równej mierze chodzi, a rozwiązanie nie zadowolni z pewnością żadnej strony. Droga, którą spodziewają się tę sprawę załatwić, jest sąd rozjemczy.

Wiedeń. PAT. „Neues Wr. Abendblatt" zamieszcza wywiad z czeskim prezydentem ministrów Tusarem na temat kwestyi cieszyńskiej. Tusar oświadczył: Stan niejasności, w jakim się znajduje zagadnienie cieszyńskie, nie dopuszcza oficyalnych i wiążących wynurzeń. Nastąpią one dopiero po powrocie Benesza i po złożeniu przez niego sprawozdań co do szczegółów Rząd i opinia publiczna są jednakowoż zupełnie w tem zgodne, że postanowienia traktatu pokojowego w Wersalu i w St. Germain nie mogą doznać w żadnym punkcie jednostronnej zmiany lub rewizyi. Nie należy zapominać, że czeskosłowaccy przedstawiciele na konferencyi pokojowej swojego czasu z ciężkiem sercem zgodzili się na żądanie polskie co do plebiscytu i że szerokie koła ludności w Cieszynie, na Spiszu i na Orawie zaangażowały się duszą i sercem za pozostaniem przy Czechosłowacyi. Poza tem są miarodajne dla oceny obecnej sytuacyi oświadczenia, które złożyłem na onegdajszem posiedzeniu senatu i na wczorajszem posiedzeniu Izby posłów.

Praga. PAT. Czeskie biuro prasowe donosi: niektóre gazety francuskie a za niemi także czeskie doniosły o sądzie rozjemczym na terenie Księstwa Cieszyńskiego, tak jak gdyby sąd rozjemczy był już faktem dokonanym i jak gdyby zgodzili się na niego zarówno Czesi jak i Polacy. Pogłoski te puszczane są celowo przez pewne koła francuskie, które za wszelką cenę pragnęłyby przyspieszenia rozwiązania sporu czeskiego. Inne pogłoski twierdzą, że sądu rozjemczego żąda rząd polski, czy też [illegible]wacki. Wobec tego należy stwierdzić, że stanowisko obu rządów zostało wobec konferencyi ambasadorów przedstawione jasno. Rząd czeski żądał wzmocnienia wojsk ententy i przeprowadzenia plebiscytu. Rząd polski użalał się na gwałty oświadczając, że Czesi terorem uniemożliwiają plebiscyt. Nikt nie żądał sądu rozjemczego. Według ostatnich wiadomości miał rząd polski dać do zrozumienia, że przyjąłby sąd rozjemczy, ale czyni go zależnym od wykonania pewnych warunków. Minister dr. Benesz miał już w ubiegły czwartek wyjechać z Paryża, ale bezpośrednio przed odjazdem proszono go, aby zaczekał na przyjazd polskiego ministra spraw zagranicznych Patka, który jest właśnie w drodze do Paryża i życzy sobie rokować z dr. Beneszem w sprawie cieszyńskiej. Minister dr. Benesz z jednej strony stoi na tem stanowisku, jakie wyłuszczył wobec konferencyi ambasadorów i Ligi narodów, z drugiej zaś jest przekonanym, że rozstrzygnięcie sprawy cieszyńskiej musi nastąpić za zgodą wszystkich kompetentnych czynników politycznych. Minister dr. Benesz zawiadomił polską delegacyę jak i miarodajne koła sprzymierzonych, że chętnie będzie rokował w tej sprawie z ministrem Patkiem, aby poznać dokładnie stanowisko rządu polskiego. Rokowania między ministrem dr Beneszem a ministrem Patkiem zaczynają się dzisiaj. Wszystkie pogłoski o sądzie rozjemczym albo o ewentualnym rozstrzygnięciu sprawy cieszyńskiej przez króla belgijskiego są w zupełności przedwczesne.

Przesilenie w Czechach zażegnane.

Praga. PAT. Czeska Izba posłów zakończyła dyskusyę nad oświadczeniem rządowem. W głosowaniu przyjęto to oświadczenie do wiadomości 140 głosami przeciwko 109 głosom. Za oświadczeniem głosowali czescy socyalni demokraci, narodowi socyaliści, agraryusze, słowacka partya narodowa i chłopska partya przemysłowa, trzech węgierskich socyalnych demokratów, przeciw głosowały wszystkie stronnictwa niemieckie i madziarskie, czeska partya ludowa, i czescy narodowi demokraci.

POLITYCZNY STREJK GÓRNIKÓW CZESKICH W KŁADNIE.

H. Cieszyn. (Telefonem) Według wiadomości z Kładna wybuchł na szybie „Poldihütte" strejk górników na tle politycznem.

Z obszarów plebiscytowych.

ZMYŚLONE OŚWIADCZENIE POS. KORFANTEGO O PLEBISCYCIE.

Bytom. PAT „Katowitzer Ztg" z dnia 11 bm. podała wiadomość rzekomo za prasą marszałka, jakoby poseł Korfanty na ostatniej konferencyi ministeryalnej w Warszawie miał się wyrazić, że widoki pomyślnego wyniku plebiscytu dla Polski na Górnym Śląsku pozostawiają wiele do życzenia. P. Korfanty upoważnił korespondenta PAT do oświadczenia, iż twierdzenie to nie odpowiada faktycznemu stanowi rzeczy, gdyż p. Korfanty nigdy się w ten sposób nie wyraził.

NIEMIECKA PROPAGANDA PLEBISCYTOWA.

Olsztyn. PAT. „Aermel. Volksstimme", dziennik polski wydawany w języku niemieckim, ogłasza ciekawy przyczynek do niemieckiej propagandy plebiscytowej. Na propagandę plebiscytową przeznaczyły Niemcy 10 milionów marek, 480 agentów prowadzi akcyę, na listach płatnych agentów widnieją nazwiska sędziów, wyższych urzędników i oficerów rezerwowych.

Rozkaz gen. Szeptyckiego do armii

Z POWODU ZWYCIĘSKIEJ KONTROFENZYWY.

Wilno. PAT. Generał broni Szeptycki z okazyi szczęśliwego przebiegu kontrofenzywy, wydał rozkaz do żołnierzy, w którym stwierdza, że ofenzywa bolszewicka prowadzona przeważającemi siłami na Molodeczno i na Mińsk, jest zupełnie zakończona. Bolszewicy mogą wprawdzie poszczycić się czasowym sukcesem, dzięki jednak waleczności żołnierza polskiego skruszyła się akcya przeciwdziałająca, powstrzymano impet ataków bolszewickich i armia przeszła następnie do kontrofenzywy, która powiodła się doskonale.

Ofenzywa gen. Wrangla.

Wiedeń. (Tel. wł.) Rząd rosyjski protestuje w telegramie iskrowym przeciw pomocy angielskiej dzięki której Wrangel, następca Denikina, mógł zreorganizować swoją armię i rozpocząć ponowną ofenzywę 6 czerwca i wysadzić wojska na wybrzeżu morza Azowskiego. Ta akcya angielska zadaje kłam akcyi pokojowej Curzona.

Rokowania Litwy z Rosyą.

Wiedeń. PAT. Biuro kor. donosi z Kopenhagi: Kowieński korespondent „Berlingske Tidende" podaje, że litewska delegacya pokojowa, która wróciła z Moskwy do Kowna, uda się w najbliższym czasie znowu do Moskwy, aby kontynuować rokowania pokojowe. Aby zabezpieczyć się przed dalszym rozwojem walk polsko-rosyjskich i przeciwko wszelkim niespodziankom, zarządził rząd litewski mobilizacyę armii litewskiej.

Rodiczew nie organizuje rządu rosyjskiego.

Warszawa. „Kuryer Poranny" ogłasza następujący list Rodiczewa:

„W niektórych pismach warszawskich ukazała się notatka, że ja podobno organizuję w Polsce tymczasowy rząd rosyjski i armię rosyjską.

Obecnie ta wiadomość tak się rozpowszechniła, że zmusza to mnie do oświadczenia, że powyższa wiadomość najzupełniej nie odpowiada rzeczywistości: żadnego rządu, ani też armii nie organizuję".

Rozczarowanie w Rosyi z wyniku wyborów w Niemczech.

Nauen. Radio PAT. Niemiecka prasa podaje za „Morning Post" wiadomość moskiewską, według której wybór szczupłej ilości komunistów do parlamentu niemieckiego, zrobił wielkie wrażenie w Moskwie. Zażądano odwołania bolszewickiego przedstawiciela w Berlinie, który wydał 50 milionów rubli na bolszewicką propagandę w Niemczech.

Indye a traktat turecki.

Londyn. (ZBK) Biuro Reutera donosi: Obradująca od 1 czerwca konferencya zjednoczonych kalifatów indyjsko-muzułmańskich uchwaliła po długich naradach nie współpracować z rządem indyjskim na znak protestu przeciw postanowieniom tureckiego traktatu pokojowego. Uchwałę tę ma się podać do wiadomości rządu

Kahały.

I.

Zdaje się, że pod naciskiem ogólnej opinii żydowskiej, dążącej niemal jednozgodnie — odosobnione jednostki ze sfer asymilacyi nie wchodzą wcale w rachubę — do reformy naszych kahałów, których ustrój obecny nie odpowiada bynajmniej wymaganiom ducha czasu, zamierza Ministerstwo Wyznań religijnych i oświecenia publicznego przystąpić do reformy tej dla życia żydowskiego tak ważnej a obecnie zupełnie zdegradowanej instytucyi. Jako wstęp do dalszej działalności na tem polu uważamy odezwę z 19 kwietnia b. r., którą wspomniane Ministerstwo (Departament W. R.) zwróciło się do Generalnego Delegata Rządu w Galicyi, p. Gałeckiego, z żądaniem „o możliwie rychłe przedłożenie wszelkich danych, dotyczących gmin wyznaniowych żydowskich w b. Galicyi, zawierających obok dat natury statystycznej, wykaz tych gmin, w których ustanowieni są komisarze rządowi (od kiedy czynny jest komisarz, wskutek jakich przyczyn został ustanowiony, czy obrany zarząd zrzekł się lub został w czynnościach zawieszony, czy wpłynęły protesty przeciwko komisarzom i t. p.).

Wykaz ten — zaznacza Ministerstwo we wspomnianej odezwie — jest dlań bardzo ważnym. Ale jeszcze ważniejszą a w niejednym wypadku wprost piekącą jest sprawa komisarzy rządowych dla gmin żydowskich, prawdziwą tą klęską dotkniętych. Narzuceni komisarze rekrutują się bowiem przeważnie ze sfer, obcych duchem i uczuciem odrodzonemu Żydostwu, nie liczących się w „urzędowaniu" bynajmniej z prądami nurtującymi społeczeństwo żydowskie, nie cieszących się zaufaniem członków gminy a zawdzięczających swą władzę znanym od dawna praktykom „austryackim". Rządowi komisarze w kahałach, to osobny rozdział w historyi Żydostwa galicyjskiego... Jeśli rząd nasz centralny usunie tych włodarzy, a ich miejsce zajmą legalnie wybrani przedstawiciele, przyczyni się już przez to w znacznej mierze do sanacyi naszych stosunków kahalnych.

Pozatem podaje M. W. R. i O. P. w odezwie jako szczegóły przezeń bardzo pożądane: Ogólne poglądy i uwagi na stan obecny gmin wyzn. żyd. w b. Galicyi, na ich gospodarkę finansową i kulturalnie wyznaniową (?), ich dążenia reorganizacyjne, nastroje polityczne, ugrupowania partyjne i t. p.

Wiemy, że szczegóły podane przez p. Delegata co do gospodarki kahałów na polu kulturalnem, albo — że użyjemy terminologii ministeryalnej — kulturalno-wyznaniowem, nie będą dla nas pochlebne. Bo pole kulturalne, względnie nawet kulturalno-wyznaniowe pozostawiły nasze kahały odłogiem, zajmując się więcej „robieniem" wyborów, niż kulturą choćby wyznaniową. Ale to nie świadczy bynajmniej o braku chęci działania u społeczeństwa żydowskiego i zwolnienia od tego obowiązku naszych kahałów w przyszłości. Owszem, te po całej Małopolsce rozrzucone niezreformowane i po części zreformowane „Talmud Tory", cała sieć szkół hebrajskich, kilka żydowskich szkół ludowych i średnich, a wreszcie liczne biblioteki i czytelnie, zawdzięczające swe powstanie prywatnej inicyatywie i materyalnemu poparciu prywatnemu — są żywymi i niezbitymi dowodami o potrzebie kulturalnej społeczeństwa żydowskiego a ich przejęcie na etat kahałów jest jego żywotnym postulatem.

Natomiast nie wiemy wprawdzie, jakie stanowisko zajmie p. Gen. Del. wobec pytania co do dążeń reorganizacyjnych kahałów. Atoli jeśli sąd jego ma być objektywny, nie może on przemilczeć wyrażanego dość często dążenia do przemiany kahału z instytucyi służącej dotychczas celom wyłącznie wyznaniowym, w narzędzie służące rozkwitowi żywego społeczeństwa żydowskiego, jego potrzebom kulturalnym i sprawom opieki społecznej. Temu programowi hołduje przeważna i najważniejsza część społeczeństwa żydowskiego w całej Polsce. Przypuszczamy, że nie uszło to uwagi miarodajnych czynników i że p. Gen. Delegat jak i Rząd się z tem liczyć będą przy przeprowadzeniu zamierzonej reformy kahałów.

Obowiązkiem zaś naszej legalnej, wybranej reprezentacyi — nie tej, która piastuje mandaty z „wyborów austryackich" i nie ma czasu zajmować się małostkowemi sprawami żydowskiemi — jest czuwać nad tem, ażeby zamierzona reforma nie wyszła znów skarłowaciała.

O gospodarce finansowej kahałów, ich nastroju politycznym i ugrupowaniu partyjnem, pomówimy w następnym artykule.

M. Seiden.

Szczegóły o przyszłym zarządzie w Palestynie.

DALSZE OŚWIADCZENIA PROF. WEIZMANNA.

Na konferencyi syonistów angielskich udzielił prof. Weizmann w dalszym ciągu następujących wyjaśnień (część oświadczenia prof. W[...] podaliśmy w nrze z 9 b. m. Red.): [...] cywilnego zarządu Palestyny, który z p[...]iem lipca b. r. obejmie władzę, wejdą osob[...] żydowskie. Zostanie pozatem utworzona „Żydowska Rada" jako instytucya wprawdzie apolityczna, wyposażona jednak w wpływ na życie gospodarcze kraju; w jej zakres działania wejdą wszelkie sprawy imigracyi i sprawy koncesyi gospodarczych, w pierwszym rzędzie kolonizacya wielkich obszarów (byłych państwowych dóbr tureckich) oraz elektryfikacya i unawodnienie kraju.

Równolegle z systematyczną masową imigracyą będą mogły imigrować poszczególne osoby, mogące się wykazać odpowiednim kapitałem.

„Rada Żydowska" będzie też stanowiła ciało doradcze zarządu cywilnego we wszystkich sprawach dotyczących utworzenia w Palestynie żydowskiej siedziby narodowej. W miarę p[...] się ilości Żydów w Palestynie wzrośnie też wpływ Rady.

Rząd angielski zamierza udzielić wiz paszportowych wedle zleceń organizacyi syonistycznej. Po jednorocznym pobycie w Palestynie zyskuje każdy obywatelstwo krajowe.

Współpraca z organizacyami niesyonistycznemi jest bardzo pożądana. Należy jednak o tem pamiętać, że zasadą, od której nie odstąpi [...] jest stworzenie siedziby narodowej i że ruch syonistyczny jest ruchem demokratycznym, który nie może tolerować wyjątkowego traktowania lub też uprzywilejowania pewnych grup czy jednostek.

Z wielu stron wskazują na to, że organizacya syonistyczna nie podoła ogromowi zadań, jakie na nią spadły. Gdyby te twierdzenia okazały się słuszne, zwoła organizacya wszechświatowy kongres żydowski, który wybierze nową egzekutywę. Organizacya syonistyczna prowadzi w każdym razie w sprawie współpracy rokowania z innemi organizacyami.

Najbliższem i najważniejszem obecnie zadaniem jest zebranie funduszu w kwocie 25 milionów funtów szt., który umożliwi realizacyę uchwały z San Remo. Bez tej kwoty uchwała ta miałaby tylko znaczenie teoretyczne. Należy się spodziewać, że żydostwo zrozumie doniosłe znaczenie „Keren Hageulah" (Funduszu Wyzwolenia).

Ostateczny wynik wyborów do konstytuanty żyd. w Palestynie.

Zurych. (Ż. C. P.). Donoszą z Jerozolimy: Ostateczny wynik wyborów do pierwszej konstytuanty żydowskiej jest następujący: Z ogółu 253 wybranych delegatów przypada na „Achduth-Haawoda" 68 mandatów, sfardyjczyków 54, blok „Hapoel-Hacair" i „Ceirei-Hamisrael" 44, związek rolników 14, jemenitów 12, Misrachi 7, związek rzemieślników 6, związek kobiet 5, partyę postępowców 5, Żydów bucharyjskich 5, „Ceirei-Israel" 4, „Haezrach" 4, Żydów gruzińskich 2, związek urzędników 2, „Makabi" 1, „Hadassah" 1 mandat. Wyjąwszy misrachistów nie brała ortodoksya udziału w wyborach z powodu zakazu aszkenazyjskich rabinów, występujących przeciw prawu wyborczemu kobiet.

Ustąpienie marszałka Allemby'ego.

Londyn. (Ż. B. K.) Pisma londyńskie potwierdzają [...] o ustąpieniu marszałka Allenbyego z jego stanowiska naczelnego dowódcy [...]lestynie. Także w Egipcie ma być zaprowadzony zarząd cywilny pod kierownictwem obecnego gubernatora Bombaju, George'a Bloyda, który ma przeprowadzić szereg reform.

Rotszyld przeznaczył 5 mil. funtów na cele palestyńskie.

Zurych. (Ż. C. Pras.). „Morning Journal" donosi z Paryża: Baron Edmund Rothschild przekazał Ice 5 milionów franków dla popierania stworzonych przez niego instytucyi w Palestynie; ponadto przyrzekł wyasygnować dalsze kwoty, gdy tylko zajdzie potrzeba i gdy dobro instytucyi tego wymagać będzie.

Akademia dla wiedzy żyd. w Berlinie.

Berlin. (Tel. wł.). Dnia 17 maja odbyło się tutaj pierwsze walne zgromadzenie „Towarzystwa dla założenia i utrzymania akademii dla wiedzy żydowskiej", na którem prof. E. Cassirer (Hamburg) referował o prof. Hermanie Cohenie, poczem odczytano sprawozdanie z działalności zarządu. Podjęto już prace przygotowawcze około założenia akademii, która będzie się składała z 10 sekcyi. Jej organizacyę powierzono komisyi naukowej, w której skład wchodzą następujący profesorowie: Banet, Baeck, Bloch, Dessau i Täubler (Berlin), Freimann, Horowitz i Nobel (Frankfurt n. M.), Cassirer (Hamburg) i Braun (Wrocław).

Doroczna konferencya syonistów niemieckich.

Berlin. (Tel. wł.). Od dnia 20—30 b. m. będzie tutaj obradowała doroczna konferencya syonistów niemieckich, na której zostaną wygłoszone następujące referaty:

1) Dr. Klee: Obecna sytuacya polityczna.
2) R. Lichtheim i J. Berger: Nasze najbliższe zadania,
3) Agr. Dr. Soskin: Kolonizacya Palestyny,
4) Dr. W. Mozes: Przygotowanie emigracyi do Palestyny,
5) K. Blumenfeld: Praca syońska w Niemczech.
6) Kwestye organizacyjne i finansowe.

Wybory do gminy żydowskiej w Berlinie.

Berlin. (Tel. wł.). Dnia 20 b. m. odbędą się wybory do tut. gminy żydowskiej. Opozycya, skoncentrowana około żydowskiej partyi ludowej, wystąpiła podczas kampanii wyborczej z następującym programem: demokratyzacya gminy; rozdział administracyi kulturalnej i społecznej od spraw wyznaniowych, zawiązanie dla tychże osobnych gmin synagogalnych, współdziałanie całego żydostwa niemieckiego w odbudowie Palestyny i regulacya emigracyi. Także partya „Poale-Syon" bierze udział w tej kampanii wyborczej i wystawiła m. in. kandydaturę niezawisłego socyalisty Dra Oskara Cohna.

Konferencya okręgowa komsyońskich w Polsce.

Warszawa. (Tel. wł.). K. C. Organizacyi syońskiej w Polsce zwołuje do Warszawy na dzień 22 b. m. konferencyę, w której weźmie udział plenum tut. K. C., K. C. zachodniej Małopolski i okręgowe komitety syońskie, z następującym porządkiem dziennym:

1) Nasze stanowisko wobec dorocznej konferencyi wszechświatowej Organizacyi syońskiej w Londynie.
2) Kwestye polityczne [...].

Dlaczego bolszewicy zaaresztowali 75 delegatów syonistycznych.

Podaliśmy już przed kilku dniami wiadomość o zaaresztowaniu przez bolszewików 75 delegatów na kongres syonistyczny, który się odbył w Moskwie w końcu kwietnia b. r. Obecnie podaje londyńskie Ż. B. K. następujące szczegóły:

Aresztowani są oskarżeni o okazywanie pomocy wrogom Rosyi sowieckiej. Rząd sowiecki twierdzi, że w zjeździe syonistycznym brało udział bardzo wiele osób, nie mających nic wspólnego z syonizmem. Ich udział w zjeździe miał na widoku zupełnie inne cele. Rząd sowiecki oświadczył, że nic nie ma przeciwko ruchowi syonistycznemu, jako takiemu, i że nie zabrania Żydom należeć do partyi syonistycznej, lecz na zjeździe zostały wykryte dokumenty, stwierdzające udział, w każdym bądź razie, części uczestników zjazdu w ruchu kontr-rewolucyjnym. Rzeczone dokumenty mają, wedle słów bolszewików, stwierdzić, że syoniści pracują ręka w rękę z koalicyą, że komunikowali się z Anglią za pomocą kuryerów w celach kontrrewolucyjnych. W oskarżeniu jest również mowa o 80000 legionistów żydowskich w Palestynie, którzy zobowiązali się, wedle słów bolszewików, bez zastrzeżeń walczyć po stronie Anglii. że legioniści ci walczyli przeciwko nacyonalistom egipskim i że nawet wysłano ich do Archangielska i Odessy przeciwko Rosyi.

Bolszewicy oświadczają, iż są w posiadaniu dowodów, że Morgentau, podczas swego pobytu w Polsce wpłynął na syonistów, ażeby ci pomagali Anglii i Polsce w ich walce przeciwko bolszewikom.

Objawy skruchy na Węgrzech.

Na Węgrzech wybuchło przesilenie gabinetowe, z powodu energicznej postawy wielu polityków i niektórych stronnictw, domagających się rozwiązania wszystkich formacyj t. zw. „białej gwardyi", która jest sprawczynią wszystkich tych haniebnych czynów, z powodu których proklamowany został międzynarodowy bojkot Węgier. Niektórzy politycy węgierscy opamiętali się i zagrozili gabinetowi Simonyi-Semadama bezwzględną opozycyą, gdyby tenże chciał dalej tolerować te barbarzyństwa. Na ostatnich posiedzeniach węg. Zgromadzenia nar. przeprowadzono na ten temat dyskusyę, która ujawniła wiele szczegółów dotychczas nieznanych.

W ubiegłą sobotę odbyło się tajne posiedzenie, na którem wszyscy mowcy wystąpili przeciw obecnym stosunkom wewnętrznym na Węgrzech. Szczególnie hr. Albert Apponyi potępił w słowach najwyższego oburzenia ekscesy, mordy i grabieże oddziałów oficerskich, wojsk i związku „Odradzających się Węgier", żądając zastosowania najsurowszych środków dla przywrócenia spokoju w kraju. Zaatakował także tych awanturniczych polityków, którzy z ukrycia kierują machinacyami tłumu i w egoistycznych celach za wszelką cenę usiłują przeszkodzić przywróceniu porządku. W końcu oświadczył hr. Apponyi, że jeśli wykroczenia wojska i związku „Odradzających się Węgier" nie ustaną, wyda proklamacyę do wszystkich narodów świata, w której zaznaczy, że ani on, ani jego stronnicy polityczni, ani też inne odpowiedzialne czynniki w życiu politycznem nie mają nic wspólnego z robotą tych ludzi, od których odwracają się z pogardą.

Następni mowcy żądali rozwiązania i rozbrojenia t. zw. „formacyj brachialnych" i innych oddziałów oficerskich. Przypuszcza się jednak, że na Węgrzech niema dziś nikogo, ktoby [illegible] energię i odpowiednie p[illegible] tego planu.

W ostatniej chwili donoszą z Budapesztu, że obecny gabinet zgodził się na żądania opozycyi i przedłożył odpowiedni memoryał Naczelnikowi państwa, Horthyemu, który miał i ze swej strony dać aprobatę na proponowane zarządzenia rządu.

Zobaczymy, czy będą one skuteczne!

Tymczasem opublikowane zostało już w Londynie

sprawozdanie angielskiej misyi śledczej, która bawiła ostatnio na Węgrzech.

Pułkownik Wedgwood stwierdza istnienie białego terroru na Węgrzech. Po dokładnem śledztwie doszli delegaci do wniosku, że liczba osób znajdujących się obecnie we więzieniach z powodu rzekomych przestępstw politycznych dochodzi do 12 tysięcy i że około tysiąc ludzi stracono. Żydzi, tworzący rdzeń kupiectwa węgierskiego, są ofiarami najbezwzględniejszych prześladowań. Gospodarcze stosunki ludności miejskiej są godne pożałowania. Natomiast chłopi siedzący na własnym gruncie mają się wcale dobrze, a w sytuacyi politycznej są indyferentnymi. Pułkownik Wedgwood ma wrażenie, że rząd cywilny nie posiada faktycznej władzy i jest tylko narzędziem w rękach autorytetów wojskowych. Armia rządzi krajem. Produkcya przemysłowa kraju jest b. słaba, jedyną rzecz, którą się na tym polu wyrabia, to broń. Polityka rządzącej partyi wojskowej zmierza do ponownego połączenia się z Austryą przy równoczesnej restauracyi królestwa. Pułkownik Wedgwood uważa to za zupełnie możliwe. Według niego istnieje tylko ta alternatywa: restauracya albo połaczenie się Austryi z Niemcami.

* * *

Władze austryackie wydaliły z Austryi węgierskiego dziennikarza Hollosy'ego, bawiącego od pewnego czasu w Wiedniu. Hollosy uzyskał smutną sławę jako sprawca zaaresztowania szegedyńskiego nadrabina dra Löwa. Policya wiedeńska zarządziła już w połowie maja wydalenie Holosy'ego, jednakowoż był on na tyle bezczelnym, że wniósł rekurs, który w międzyczasie rząd krajowy odrzucił.

*

Francuska i austryacka sekcya międzynarodowego związku robotniczych organizacyi zawodowych, wydały odezwy do robotników, w sprawie skutecznego przeprowadzenia uchwały co do bojkotu Węgier.

Przegląd polityczny.

OSTATECZNY REZULTAT WYBORÓW W NIEMCZECH.

Biuro Wolffa donosi: Po doliczeniu posłów z terenów plebiscytowych i rozdziału reszty głosów, wykazuje się według ostatnich biuletynów urzędowych, że nowy parlament będzie ogółem liczył 460 posłów. Rozdział mandatów jest następujący: socyalistów większości 110, centrum 67, demokraci 45, lista chrześcijańsko-federacyjna 21, ludowa partya narodowo-niemiecka 65, ludowa partya niemiecka 61. Niezależni socyaliści 80 komuniści 2, związek chłopów bawarskich 4, partya niemiecko-hanowerska 5.

Oddano ogółem 25,719.067 głosów. Z tego przypada na socyalistyczną partyę niemiecką (większości) 5,531.157 głosów, na niezależnych 4.809.862, na ludowy związek narodowo-niemiecki 3,638.851, na ludową partyę niemiecką 3,456.131, na centrum 3,500.800, na niemiecką partyę demokratyczną 2,152.509, na listę chrześcijańsko-federalistyczną (ludowa partya bawarska, chrześcijańska partya lud.) 1,254.963, na partyę niemiecko-hanowerską 318.104 głosów.

Charakterystycznem jest, że twórca nowej konstytucyi Rzeszy niemieckiej, więc zarazem także i nowej ordynacyi wyborczej, Hugo Preus członek stronnictwa demokratycznego nie został wybrany.

Trudności utworzenia nowego gabinetu są prawie nie do przezwyciężenia. Niektóre pisma berlińskie podają, że nie pozostaje nic innego jak rozwiązanie nowego parlamentu. Byłoby to naprawdę curiosum polityczne.

Przesilenie gabinetowe we Włoszech.

Gabinet Nittiego przed kilku dniami ustąpił. Już na pierwszem posiedzeniu ostatniej sesyi Izby doniósł prezydent ministrów o dymisyi, nie czekając na pertraktacye i głosowanie. Z początkiem maja upadł drugi gabinet Nittiego z powodu regulaminu obrad. Jednakowoż po daremnej próbie utworzenia gabinetu przez socyalistę Bonomiego, stanął Nitti ponownie na czele gabinetu. Przy formalnem głosowaniu spowodowała wówczas opozycya ludowej partyi katolickiej, zarzucającej rządowi zbyt wielką ustępliwość wobec strajku pocztowców, upadek gabinetu. Watykan potępił jednak to stanowisko katolików i dlatego zdecydowali się oni po raz trzeci poprzeć Nittiego. Mimo wszystko nie posiadał Nitti pewnej większości, a wypadki zaszłe od utworzenia ostatniego gabinetu pogorszyły jeszcze sytuacyę. W rocznicę przystąpienia Włoch do koalicyi podczas wojny, nie pozwolił rząd na wywieszenie chorągwi na budynkach publicznych ani na jakiekolwiek obwieszczenie publiczne. Studenci w Rzymie nie zastosowali się jednak do tego rozporządzenia, skutkiem czego przyszło do starć, przy których zabito 9 ludzi, a 50 raniono. Na dekret wreszcie o podwyższeniu cen chleba odpowiedział cały kraj gwałtownem wzburzeniem tak, że wkońcu Nitti musiał w Izbie posłów donieść o zniesieniu tego dekretu. To jednak już nie uratowało trzeciego gabinetu Nittiego.

Podkreślić należy, że według agencyi Stefani jedną z przyczyn, które spowodowały ustąpienie Nittiego było żądanie ze wszech stron powrotu Giolittiego, nawet ze strony grup, stale go dotychczas zwalczających. Jak też wczoraj donieśliśmy, król poruczył Giolittiemu misyę utworzenia nowego gabinetu. Niewiadomo jeszcze, czy mu się ta misya uda. W ostatnim wypadku nie ulegnie zdaje się polityka zagraniczna Włoch żadnej zmianie, tylko w dziedzinie wewnętrznej Giolitti wystąpi z projektem całego szeregu reform.

Akcya szeklowa.

Wobec ustanowionego przez Komitet Centralny czasu wzmożonej akcyi szeklowej od dnia 13—27 czerwca, wzywa Komitet miejscowy org. syońskiej w Krakowie tych towarzyszy, którzy odebrali bloczki szeklowe do natychmiastowej energicznej zbiórki szeklowej, wszystkich zaś towarzyszy do jaknajrychlejszego wpłacenia szekla u osób, zgłaszających się do nich, lub też w niżej wymienionych sklepach.

Towarzysze, gotowi do zbierania szekli, zechcą się zgłosić po odbiór bloczków w Biurze Syońsk. Stradom 15, of. I, codziennie z wyjątkiem sobót i świąt między godz. 11—1 przed poł. i 6—8 popoł.

Akcya szeklowa musi być z pomyślnym wynikiem ukończoną do dnia 27 czerwca, t. j. przed wyjazdem delegatów na konferencyę londyńską!

Szekle można nabyć w następujących sklepach: A. Nussbaum, Dietla 45; B. Landau, Stradom 15; Agencya Blocha, ul. Gertrudy; Abeles & Poser, Dietla 87; A. Fallman, Stradom 18; A. Wachsman Krakowska 7; Ch. F. Leistner, Grodzka 40; B. N. Spira, Floryańska 13; Sonnenschein, Podgórze Rynek. 2447

Z „Bagateli“.

„Grube ryby“ komedya w 3 aktach Bałuckiego. Występ Mieczysława Frenkla.

Dostojny, żywy, olśniewający talent Frenkla znów połyskiwał wszystkimi blaskami wytwornej, rzetelnej, klasycznie pięknej sztuki.

Sama komedya wprawdzie traci myszką, ale wyposażoną jest w postacie żywe, plastyczne, choć psychologicznie niepogłębione. Ale tym razem chodzi nie o sztukę, lecz o grę Frenkla, wystepującego w roli Wistowskiego.

Starszy Coquelin trafnie zauważył: „Le triomphe du diseur c'est de se faire oublier“, bo istotnie największym tryumfem artysty jest tak za sugerować sobą widownię, by zapomniała zupełnie o osobie aktora, a poddała się hypnotycznemu wpływowi gry.

Mógł to o sobie powiedzieć zarówno wielki Coquelin, jak i Frenkel, który z swego repertoaru wydobył jedną z najcudniejszych pereł, wcielając się w postać starego kawalera. Dzięki swojemu wspaniałemu głosowi, zdolnemu do bogatej modulacyi i wyrazistej, najsubtelniejsze drgnienia duszy odzwierciedlającej, mimice — zdołał Frenkel wszystkie charakterystyczne rysy Wistowskiego tak przewybornie uchwycić, dając swej kreacyi podkład jużto poufały, już to wyniosły brawurowy, pogodny, ironiczny, pyszałkowaty, obojętny, wesoły, lub nawet złośliwy, gdy tymczasem, że Pagatowicz taksamo przez dzierlatkę na dudka wystrychniętym został, jak on. Arcydziełem komizmu są przedewszystkiem tańce w pierwszym akcie, drobny fragment w stosunku do całej roli, którą wydźwignął na najwyższe szczyty artyzmu.

Otoczenie starało się usilnie i skutecznie utrzymać grę na poważnym poziomie. P. Czarnowski, pomysłowy reżyser komedyi, kreował z umiarem rolę poczciwego dziadka, wnikając wybornie w zwyczaje drobnomieszczańskie.

Popisali się również pp. Dąbrowska, Dante-Baranowski i coraz piękniej się rozwijająca p. Modzelewska.

Dla uczczenia Frenkla wystąpił drugi raz w tym sezonie p. Wysocki, dając dowód rozległej skali swego potężnego talentu. Obecnie bawi w Krakowie Kamiński, który po dziesięcioletniej przerwie, rozpocznie gościnę.

Byłoby ze wszechmiar pożądanem, by obaj arcymistrze kunsztu aktorskiego Frenkel i Kamiński razem w swych popisowych rolach w „Grubych rybach“ wystąpili. Mielibyśmy wtedy koncert nad koncertami. **F-k.**

KRONIKA.

Kraków, 13 czerwca.

— **Z Koła miast małopolskich.** W piątek 11 b. m. odbyło się w magistracie kwartalne posiedzenie wydziału koła miast małopolskich pod przewodnictwem prezydenta m. Lwowa Neumanna. Obecni byli: wiceprezydent koła Rolle, członkowie wydziału: dr. Tertil z Tarnowa, Aywas z Wieliczki, dr. Krogulski z Rzeszowa, dr. Kostrzewski z Przemyśla, inż. Stroka z Doliny, dr. Dajzenberg z Limanowej Mayzel z Oświęcimia, sekretarz koła radca dr. Przeorski. — Wicepr. Rolle złożył sprawozdanie z czynności biura za II kwartał b. r, i przedstawił zarys działalności na przyszłość. Specyalnie rozpatrywano sprawę ustroju administracyi państwowej i stanowiska, jakie w niem przypaść winno samorządowi miejskiemu, sprawę ordynacyi wyborczej dla gmin, przyczem szczególną uwagę zwrócono na stosunki we wschodniej części Małopolski Dalej omówiono sprawy finansowe, obecne położenie miast, sprawy aprowizacyjne. Dla przyśpieszenia spraw wniesionych do rządu uchwalono wysłać delegacyę po ustaniu przesilenia gabinetowego. Celem delegacyi będzie przeprowadzenie pertraktacyj z rządem w sprawie przyśpieszenia załatwienia memoryałów, wniesionych po zjeździe lutowym.

— **Węgiel znowu podrożał** Magistrat podaje do publicznej wiadomości, że wskutek nowego bardzo znacznego podwyższenia cen węgla z kopalń małopolskich przez Państwowy Urząd Węglowy w Warszawie oraz znacznego podwyższenia należytości kolejowych musiały uledz ponownie znacznemu podwyższeniu ceny maksymalne węgla w Krakowie.

Ceny te są obecnie następujące: 1) w składach hurtowników przy dworcu kolejowym: a) za wagon 10 ton 800 Mk, b) przy poborze ponad 10 ctm włącznie 88 Mk za 1 ctn m., c) przy poborze poniżej 10 ct. metr. 98 Mk za 1 ctn metr. d) przydziały dla drobnych handlarzy po 87 Mk za 1 ctn. metr. II) w składach drobnych handlarzy w Krakowie i w Podgórzu 99 Mk za 1 ctn. metr. III) Cena węgla sprzedawanego na galarach przez Żeglugę Pol. 94 Mk IV) Za odwóz ze składu grosisty w Krakowie i w Podgórzu 7 Mk 1 ctm., za zniesienie do piwnicy 3 Mk.

— **Dalszy ciąg Walnego Zgromadzenia Tow. żyd. szkoły ludowej i średniej w Krakowie** odbędzie się w niedzielę dnia 13 bm. o godz. 3-ej popoł. w wielkiej sali szkolnej 2444

Szkoły a Pożyczka Odrodzenia. Przed kilku dniami odbyła się konferencya wszystkich dyrektorów szkół powszechnych w Krakowie, na której postanowiono wszcząć energiczne kroki za udziałem młodzieży szkolnej w subskrypcyi pożyczki państwowej. Podobna konferencya dyrektorów szkół średnich państwowych i prywatnych odbyła się dnia 8 bm w sali konferencyjnej gimnazyum IV-ego Po objaśnieniach tyczących się pożyczki, udzielonych przez dyrektora Ekspozytury Propagandy profesora Sikorę, przeprowadzono wyczerpującą dyskusyę, po której postanowiono przeprowadzić w szkołach średnich żywą akcyę za pożyczką Odrodzenia i poczynić wszelkie kroki, aby młodzież i jej rodzice poparły pożyczkę, odpowiednio do ich stanu majątkowego. Z końcem roku szkolnego nastąpi ogólne zestawienie ze wszystkich szkół tutejszych, które wykaże, że szkoła spełniła swe zadanie i przyczyniła się do utrwalenia podstaw naszego państwa.

— **„Życie Żydów w Palestynie“** wyświetla od 11 do 14 czerwca Kino Opieka. Instytucya, która wypożyczyła wspomniany film „Opiece“ zrzekła się — jak się dowiadujemy — całego z wypożyczenia filmu płynącego dochodu na rzecz funduszu dla Chaluców wyjeżdżających do Palestyny. Ludność żydowska niewątpliwie skorzysta z okazyi zobaczenia filmu i w ten sposób przyczyni się równocześnie do zasilenia funduszu Chalucowego.

— **Artyści wileńscy w Krakowie.** Jak przed paru dniami donieśliśmy, wystąpią znakomici artyści żydowskiego zespołu wileńskiego pp. Fryda Blumental i Grossbard w niedzielę 22bm. w sali teatru „Nowości“. Artyści ci którzy szeregiem kreacyj wzbogacili szczodrze repertuar teatru żyd. przygotowali piękny program. P. Grossbard bezsprzecznie najcelniejszy recytator Szalom-Alejchama odtworzy szereg fragmentów wielkiego poety żyd., nadto wchodzi w program kilka utworów Pereca itd. Występu ich oczekują z ogromnem zainteresowaniem.

— **Z teatru im. Słowackiego.** W niedzielę popołudniu „Pani Chorążyna“ Krzywoszewskiego po raz pierwszy po zniżonych cenach; wieczorem „Polowanie na mężczyznę“ M. Donnay'a, które od premiery cieszy się niesłabnącem powodzeniem. Sezon dramatu dobiega końca: „Zazdrość“ była ostatnią premierą ściśle dramatyczną tego sezonu. Obecnie teatr zajęty jest przygotowaniami do niezwykłego widowiska, które będzie poniekąd przejściem do sezonu muzycznego Jest to komedya literata warszawskiego Jerzego Guranowskiego p. t. „Za króla Sasa“ osnuta na tle anegdoty z życia Augusta Mocnego. Osobliwością tego widowiska jest w ostatnim akcie przedstawienie opery wobec króla w drezdeńskim teatrzyku zamkowym. Operę zatytułowaną „Żona dwóch mężów“, napisał autor w stylu epoki. Muzykę w takimże guście skomponował B. Wallek-Walewski.

— **Z teatru „Bagatela“** komunikują nam: Dzisiaj dwa odbędą się przedstawienia w „Bagateli“ Popołudniu przemiła komedya Caillaveta i Flersa „Zakochani“, wieczorem „Ziuta moja żona“ Gavoulta z Miecz. Frenklem. W poniedziałek i we wtorek raz jeszcze pojawi się znakomity artysta warszawski Frenkel w „Grubych rybach“ a we środę 16 bm. rozpoczną się występy Kazimierza Kamińskiego, polskiego Kainza i Coquelina zarazem — którego dyrekcya „Bagateli“ pozyskała na dziesięć zaledwie występów w Krakowie.

Kazimierz Kamiński odnowi znajomość z publicznością krakowską w niezwykle silnej i sensacyjnej sztuce Pawła Lindau'a pt. „Prokurator Hallers. Bilety na wszystkie ostatnie występy Mieczysława Frenkla a zarazem na inauguracyjny występ Kaz. Kamińskiego, nabywać już można przy kasie teatru.

— **Spęd bydła.** Na targ od 5 go do 11-go czerwca 1920 spędzono buhaji 60, wołów 34, krów 126, jałówek 130, cieląt 1338, nierogacizny 544, razem 2232 zwierząt. Płacono za jeden cetnar metryczny żywej wagi: buhaje od 3500 do 4800 kor., woły od 4600 do 5200 kor., krowy od 3200 do 5100 kor., jałownik od 3600 do 4800 kor., cielęta od 3200 do 4400 kor., nierogaciznę od 7200 do 9256 kor., bitej wagi nierogaciznę od 7500 do 10000 kor. — Ze spędzonych na targ zwierząt sprzedano: na konsumcyę miejscową 2128 sztuk, na konsumcyę innych gmin kraju 104 sztuk. Ceny powyższe obliczono bez opłaty akcyzowej W porównaniu ze spędami w przeszłym tygodniu mniej o 51 sztuk bydła, 142 cieląt i 2 barany, zaś o 100 świń więcej czyli razem o 95 sztuk mniej

— **Wycieczka Żyd. Tow. gimnastycznego.** W niedzielę dnia 13 czerwca o godz. 3/4 4 popoł. odbędzie się staraniem Żyd. Tow. gimnastycznego w Krakowie wycieczka, prowadzona przez p. Kahanego. Punkt zborny Rynek podgórski. Uprasza się o liczne przybycie. Goście mile widziani. 2429

— **Ze sportu.** Dziś o g 5½ pop. rozegrają między sobą match footballowy tutejsza Jutrzenka z bielskim klubem sportowym Hakoah Drużyna bielska stanowi bardzo groźnego przeciwnika, zwłaszcza po ostatnich zwycięstwach odniesionych nad innymi klubami bielskimi i pięknem zwycięstwem osiągniętem nad D F. C. w Cieszynie. Zawody niedzielne budzą w tutejszych kołach sportowych żywe zainteresowanie. 4231

— **Śmierć pod kołami tramwaju.** Wczoraj popołudniu miał w Podgórzu miejsce nieszczęśliwy wypadek tramwajowy, którego ofiarą padło życie ludzkie Pod koła tramwaju dostał się Witold Węgrzyn, syn ślusarza zamieszkałego przy ulicy Salinarnej 6 i poniósł śmierć na miejscu.

— **Rzeczy skradzione do odebrania.** Przed kilku dniami zauważył posterunkowy żołnierz policyjny, że z pociągu osobowego przybyłego z Bogumina, wysiadł jakiś mężczyzna niosący ciężką walizę. Podejrzany wygląd podróżnego zwrócił uwagę policyanta, który natychmiast skierował się ku nieznajomemu. Ten ostatni na widok zbliżającego się posterunkowego rzucił walizę i uciekł. W walizie znaleziono płótno, materye, trzewiki, i inne przedmioty, które, najprawdopodobniej, należą do jakiegoś uchodźcy, przybyłego z Ameryki. Na walizie odcyfrowano nazwisko: Jakób Drożdż Właściciel może się po odbiór swoich rzeczy zgłosić w dyrekcyi policyi na Zaciszu.

Pewnemu wczoraj zaaresztowanemu indywiduum o wielu pseudonimach złodziejskich odebrano tobół garderoby i bielizny męzkiej i damskiej. Męzka jest znaczona literami W. M. Z., damska zaś — M. Z. Z innych rzeczy znaleziono 8 spodnie, 6 halek i czarny żakiet damski. Rzeczy te są do obejrzenia pod „telegrafem“.

— **Rewizye w farbiarniach.** Władze wojskowe wspólnie z policyą przeprowadziły rewizyę w tutejszych pralniach i farbiarniach chemicznych. Rewizya ta nastąpiła wskutek otrzymanego przez wojskowość doniesienia, że w pralniach znajdują się materye wojskowe, oddane do farbowania przez osoby cywilne W niektórych farbiarniach znaleziono wiele rzeczy wojskowych, które skonfiskowano.

— **Włamanie** 17-letni Tadeusz Bosak i brat jego 32-letni Franciszek włamali się do mieszkania Leona Barana, Lenartowicza 14 i skradli ubranie obuwie i skórę łącznej wartości 8000 marek. Rzeczy te ukryli w jednej z kawiarń krakowskich, gdzie je odnaleziono i po rozpoznaniu zwrócono prawemu właścicielowi. Obu włamywaczy osadzono w aresztach pod „telegrafem“.

— **Uliczny traffikant.** Wczoraj zaaresztowano Józefa Imlińskiego z Łodygowic, któremu skonfiskowano 1500 papierosów egipskich.

— **Aresztowanie niebezpiecznego włamywacza.** Naskutek doniesienia policyi krakowskiej zaaresztowano w Warszawie i dostawiono do Krakowa niebezpiecznego włamywacza, 38-letniego Mieczysława Czyża z Warszawy. Jest to jeden z uczestników kradzieży kasowej dokonanej przed kilku tygodniami w biurze urzędu przemysłu drzewnego przy ul Basztowej. Szkoda wtedy wynosiła przeszło ćwierć miliona koron — U Czyża znaleziono całą kolekcyę specyalnych narzędzi do włamania, jak również znaczną gotówkę. W toku są dochodzenia, które zapowiadają dalsze liczne aresztowania.

— **Na targu tandetnym.** Wczoraj zaaresztowano na Tandecie osobnika, który się podaje za 33-letniego Ludwika Komara ze Słomnik. Sprzedawał on 4 pary butów wojskowych, pochodzących niewątpliwie z kradzieży. Komara zaaresztowano.

Na Tandecie również zaaresztowano 17-letnich Maryę Piskorz i Stanisława Żaka, którzy chcieli sprzedać trzewiki, rozpoznane jako własność p. Rozalii Dyrek. Trzewiki te zostały p. D. skradzione przed kilku tygodniami wraz z innemi rzeczami wartości 8000 marek.

— Złodziej kieszonkowy. Na dworcu zaresztowano znanego złodzieja kieszonkowego Karola Ileko, który „polował" ze szczególnem zamiłowaniem na kieszenie „Amerykanów". Ten ostatni chwycił opryszka za rękę zanurzoną w swojej kieszeni i oddał go w ręce policyi.

—o—

Repertuar teatru miejsk. im. Juliusza Słowackiego
Niedziela popoł.: Polowanie na mężczyznę.
wieczorem: Zazdrość

Repertuar teatru miejskiego powszechnego.
Niedziela: „Bęben".
Niedziela wiecz.: Azya Tuhajbejowicz.

Repertuar teatru „Bagatela".
Niedziela popoł.: Zakochani.
wieczorem. Ziuta moja żona.
Poniedziałek: Grube ryby.
Wtorek: Grube ryby.

Repertuar operetki w „Nowościach".
Niedziela popoł.: Sybilla.
wieczorem: Tam gdzie skowronek śpiewa.
Poniedziałek: Muzykanci wiejscy
Wtorek: Muzykanci wiejscy

Repertuar teatru żydowskiego.
Niedziela: 3 popoł. „Ślepy Grajek".
Niedziela wiecz.: „Handel żywym towarem".

Posiedzenie Rady partyjnej

Org. syon. zach. Małopolski.

W niedzielę, dnia 20. czerwca br. odbędzie się w Krakowie, w lokalu przy ul. Stradom 15 posiedzenie Rady partyjnej organizacyi syońskiej zachodniej Małopolski.

Porządek dzienny:

1) Sprawozdanie z działalności.
2) Mały kongres w Londynie.
3) Fundusz wyzwolenia.

Początek posiedzenia o godz. 2-ej popołudniu. Wstęp tylko dla członków Rady partyjnej, tak z Krakowa a z prowincyi.

Kom. Centr. Org. syon. dla zach. Małopolski.

Z kraju.

Skutki prowokacyjnej agitacyi „Rozwoju". — „Kuryer Polski" donosi: Powszechne oburzenie wśród palestry, magistratury sądowej i publiczności, wywołał nie notowany dotychczas w dziejach sądownictwa polskiego incydent, który zaszedł wczoraj w dziale handlowym sądu okręgowego podczas rozpraw, którym przewodniczył sędzia Stanisław Szyfer. Oto po wprowadzeniu sprawy przez adw. Robina w imieniu Wincentego Głowickiego przeciwko Stanisławowi Żurkowskiemu o niedotrzymanie umowy i zażądaniu odpowiedzi na powództwo, pozwany Ż. oświadcza głosem donośnym: „jestem członkiem towarzystwa „Rozwój" i jako taki nie mogę bronić się w sądzie, w którym zasiada jako przewodniczący cudzoziemiec". Po pewnej konsternacyi adw. R. oświadcza: „jest to chyba jedyna odpowiedź i argumentacya, które miał udzielić sądowi pozwany w tej sprawie". Oczywiście sąd spisał odpowiedni protokół, który będzie skierowany do odpowiedniej władzy.

Z dokumentów chwili. Zebranie członków Stow. „Swój do Swego" odbyło się we Lwowie w sobotę dnia 5 bm. w sali Czytelni katolickiej. Zebrani członkowie obradowali pod przewodnictwem rektora M. Thulliego. Omawiano szerzej kwestyę opinii nowo założonej Spółki drzewnej i po długiej dyskusyi uchwalono jednogłośnie następującą rezolucyę: „Zebrani członkowie tow. „Swój do Swego" stwierdzają, że między członkami nowo powstałej Spółki drzewnej znajdują się ludzie nie dający rękojmi działalności zgodnej z interesami państwa polskiego. Zebrani potępiają zakładanie Spółek handlowych przy pomocy obcych żywiołów pod pozorem tworzenia polskiego przemysłu".

Omawiano następnie ostatnie wypadki, które miały miejsce w teatrze i odnośnie do tej kwestyi przyjęto drugą rezolucyę, a to: „ostatnią prowokacyę żydowską w teatrze polskim zebrani członkowie tow. „Swój do Swego" odpierają z oburzeniem i wyrażają przekonanie, że nietylko społeczeństwo, ale i nasz rząd nie dopuści w przyszłości do obrażania uczuć narodowych".

Wdalszym ciągu wyraziło zebranie „swe uznanie dla polskiej młodzieży, która samorzutnie stanęła na przeszkodzie dalszym prowokacyom, jak również „Słowu Polskiemu" i „Trybunie Polskiej" za ich jasne i odważne stanowisko w obronie interesów narodowych przed żywiołami obcymi".

W sytuacyi strejkowej w Warszawie nie nastąpiła, jak nam telef. nasz (M) kor. warszawski żadna zmiana. Tramwaje zostały w części uruchomione przez członków S. S. S. (Stowarzyszenie samopomocy społecznej). Dziś o godz. 1 w poł. ruch tramwajów został zupełnie wstrzymany z powodu zepsucia się dynamomaszyny. Po kilku godzinach kilka wagonów już kursowało. Minist. pracy nie zwołało na dziś, jak było wczoraj omówione, ponownego zebrania przedstawicieli obu stron. — „Gaz. warsz." donosi, że wczoraj między 1—2 w nocy napadło w dzielnicy robotniczej na większą gromadę członków S. S. S. pareset ludzi z obsługi tramwajowej. W pomoc przyszedł napadniętym pewien Halerczyk. Napastnicy wkrótce potem rozeszli się.

Red. dr. Beaupre kierownikiem akcyi plebiscytowej na Mazurach. Przed kilku dniami nastąpiła reorganizacya komitetu plebiscytowego na Mazurach. Naczelnym kierownikiem akcyi w Olsztynie mianowany jest dr. Antoni Beaupre. Jednocześnie dotychczasowy sekretarz generalny, p. Zieliński opuścił zajmowane stanowisko.

Towarzystwo dla szerzenie muzyki żydowskiej we Wilnie. Celem krzewienia żydowskiej muzyki ludowej zawiązało się onegdaj we Wilnie towarzystwo, którego statut został przez władze zatwierdzony. Towarzystwo rozpoczęło już swoją działalność. Celem towarzystwa jest szerzenie wiadomości muzycznych wśród szerokich warstw ludności żydowskiej przez urządzanie koncertów i wieczorków, poswięconych ludowej pieśni żydowskiej jakoteż odczytów z ilustracyami muzycznemi dla członków towarzystwa, przez założenie wydawnictwa utworów muzycznych, pieśni ludowych i kompozycyi wybitnych muzyków i autorów jak Eisenberga, Achrona, Żytomierskiego, Lwowa, Engla, Mrozowskiego, Müllnera, Zeitlina, Kapłona i innych, oraz wydawanie nut do różnych instrumentów (skrzypiec, wiolonczeli, fortepianu itd.), ponadto przez otwarcie we Wilnie szkoły muzycznej i wprowadzenia we wszystkich szkołach żydowskich jako przedmiotu obowiązkowego nauki śpiewu i muzyki.

Dodatek drożyźniany dla zecerów warszawskich. Między przedstawicielami pracowników drukarskich a wydawcami pism warszawskich podpisaną została umowa, w której przyznano pracownikom dodatek drożyźniany w wysokości 45 procent płac zasadniczych. Pozatem zgodzono się na wybór komisyi stałej, złożonej z pracodawców i pracowników dla ustanowiania każdego miesiąca począwszy od dnia 1 lipca, płacy w zależności od wzrostu cen artykułów pierwszej potrzeby.

Samobójstwo artystki teatru warszawskiego. Onegdaj wieczorem w Grodzisku, w zakładzie dla nerwowo chorych, powiesiła się znana artystka teatrów warszawskich, Helena Bogorska.

Protest studentów ukraińskich. Studenci uniwersytetu w Kamieńcu Podolskim założyli protest przeciwko wtargnięciu policyi polskiej w dniu 30 maja w mury uniwersytetu dla cenzurowania uroczystej akademii ku uczczeniu pamięci Iwana Franki. Społeczeństwo polskie powinno zwrócić uwagę na ten haniebny postępek, za który pada plama wstydu wobec całego świata kulturalnego. Gdy przybyłą na uniwersytet policyę polską zapytano na jakiej podstawie tam przychodzi, otrzymano odpowiedź, że z rozkazu komendanta miasta.

Ze świata.

Z ruchu mizrachistycznego. Dnia 2 i 3 czerwca odbyła się w Czecho-Słowacyi konferencya wszystkich organizacyi mizrachistycznych, na której powzięto szereg ważnych rezolucyi.

Amerykańska organizacya Mizrachi wysyła na doroczną wszechświatową konferencyę w Londynie 10 delegatów.

Organizacya mizrachistów we Francyi rozwija się bardzo szybko. Wychodzące w Strassburgu czasopismo „Le Juif" przeszło na własność organizacyi Mizrachi, która zakupiła w Strassburgu 2 domy, otworzyła tam biura i założyła wielką bibliotekę. W ostatnim czasie zakupiła wielki obszar celem założenia farmy, któraby przygotowała młodzież do pracy na roli i w ten sposób stworzyła element produktywny, nadający się do emigracyi palestyńskiej.

W południowej Afryce rozszerza się znacznie ruch mizrachistyczny. Niema miasta, gdzieby nie powstała organizacya mizrachistyczna. Centrem organizacyi jest miasto Johanisburg.

Międzynarodowy kongres w sprawie praw wyborczych kobiet ukończył wczoraj obrady. Jako miejsce kongresu w roku 1922 wybrany został Paryż, o ile Francya nie zaprowadzi poprzednio prawa wyborczego dla kobiet, ponieważ urządzanie kongresów zamierzone jest tylko w tych państwach, w których niema jeszcze zaprowadzonego prawa wyborczego dla kobiet.

Dział gospodarczy.

WAŻNE OSTRZEŻENIE MIN. HANDLU W SPRAWIE ZAKUPNA TOWARÓW W NIEMCZECH

M. Warszawa. (Telefonem) Kupcy polscy spotykają w ostatnich czasach przy zakupnie towarów w Niemczech na coraz większe trudności ze strony niem. urzędników dla wywozu zagranicę, które niechętnie udzielają pozwolenia na wywóz do Polski. Minist. handlu i przem. zwraca przeto uwagę kupcom z Polski, aby przy zakupnach w Niemczech mieli pod uwagą rozporz. rządu niem. z 8. kwietnia b. r., które daje komisarzom Rzeszy niem. dla przywozu i wywozu prawo unieważnienia każdego pozwolenia na wywóz, o ile wykonanie zagraża interesom państwa niem. Aby się uchronić od ewent. strat, należy przy zawieraniu kontraktów kupna żądać od odnośnych firm niem. uzyskania nie tylko pozwolenia na wywóz, ale i formalnego oświadczenia „Reichswirtschaftsministerium", że przepis par. 5. wspomnianego rozporządzenia nie będzie stosowany oraz, że władze pograniczne niemieckie nie będą czyniły przeszkód w wywozie zakupionych towarów.

—o—

* **Podwyżka cen węgla.** Rząd podwyższył z dn. 1 bm. ceny węgla małopolskiego oraz dąbrowskiego z kwoty 3.800 mk za wagon loco kopalnia na kwotę 6.700 mk, czyli ponownie o blisko 100%.

Przeciwko tej decyzyi min. przemysłu i handlu zaprotestowała na posiedzeniu w dn. 5 bm. komisya rozdziału węgla w Krakowie.

Jako mówca generalny zabrał głos wiceprezes dr. Schleicher, wskazując, że podwyżka ceny węgla odbije się fatalnie na całem naszem życiu gospodarczem, zwłaszcza, że równocześnie, bo również z dniem 1 czerwca podwyższono opłaty za przesyłki kolejowe o przeszło 200% tak, że cena za 1 cetnar metr. węgla loco Lwów wypadnie na przeszło 120 marek.

W tym samym mniej więcej stosunku zmuszone będą komunalne zakłady przemysłowe podwyższyć ceny swoich produktów, co prawie jest niemożliwe, gdyż trudno obecnie niedawno znacznie podwyższone należytości za tramwaj, prąd elektryczny, gaz i t. d. ponownie podwyższyć.

Podwyżka ta, mająca charakter wyłącznie fiskalny — podwyżki tej bowiem kopalnie wcale nie żądały — nie odniesie zamierzonego skutku, gdyż uzyskany tą drogą dochód, sparaliżuje z drugiej strony nasz przemysł, spowoduje szaloną drożyznę produktów przemysłowych, uniemożliwi eksport i konkurencyę przemysłu krajowego z przemysłem zagranicznym. To też mówca postawił wniosek, by przeciwko temu ponownemu podwyższeniu ceny jednego z najważniejszych artykułów zapotrzebowania zaprotestować i domagać się od rządu zniesienia podwyżki. Rezolucya została jednogłośnie uchwalona i postanowiono ją przesłać do Warszawy.

* **Emisya banknotów.** Według sprawozdania P. K. K. P. o stanie emisyi biletów Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej na dzień 31 maja: dnia 20 maja 1920 r. obieg wynosił 16.925.835,124.50 mk. Od dnia 20 maja do 31 maja br. wypuszczono w obieg 1.007.641,137 mk. Do dnia 31 maja br. puszczono w obieg ogółem 17,933,476,261.50 mk, w tem na podstawie artykułu 2 ustawy z dnia 26 marca 1920 4.100,644,879. Cyfra ta ulegnie zmianie po otrzymaniu ścisłych danych ze wszystkich punktów wymiany koron.

* **Liga nie kupujących przez czerwiec i lipiec.** Z Havru telegrafują: Popłoch wśród spekulantów francuskich rośnie z dnia na dzień. Wiele towarów potaniało już o 50%. Fala taniości idzie z Ameryki na okrętach wiozących nieustannie do Europy całe ładunki przedmiotów pierwszej potrzeby. Bogactwo Havru wzmaga się. Bez przerwy przybywają codziennie do portu ogromne transporty pełne oliwy, parafiny, orzechów, hebanu, kauczuku, kawy, kakao, suszonych winogron, skóry, miedzi, bawełny itp. W Paryżu utworzyła się skutkiem tego liga nie kupujących przez czerwiec i lipiec.

* **4.000.000 ton nafty bakińskiej w rękach bolszewików.** Na zgłoszona w angielskiej izbie gmin interpelacyę w sprawie ilości nafty, zabranej przez bolszewików w Baku p. Kellaway wyjaśnił: „Nie otrzymaliśmy w tym względzie raportu urzędowego, ponieważ jednak bolszewicy zajęli Baku, przeto przypuszczać należy, że całe zapasy, jakie były w mieście i okolicy miasta, wpadły w ich ręce. Ostatnie dane, dotyczące tych zapasów, datowane są dnia 1 marca i wykazują, że ogólna ilość nafty surowej oraz jej produktów w kopalniach i rafineryach wynosiła przeszło 4.000.000 ton".

AMERYKA NIE JEST PRZECIWNĄ SPADKOWI DOLARA.

Lyon. PAT Radio. Że spadek dewiz zagranicznych nie uwidocznił się w Ameryce, to powodem było, że w obecnej chwili dokonuje się na rachunek amerykański sprzedaż dolarów. Upływa rok od czasu, kiedy handlowcy amerykańscy zwrócili uwagę swoich współziomków na to, że bardzo wygórowany kurs dolara może spowodować izolacyę ekonomiczną Ameryki. Podniesienie ekonomiczne Europy jest jednym z warunków pomyślności Ameryki. **Ameryka życzy sobie spadku dolara, aby przez to jej olbrzymi przemysł, jej składy z materyałami pierwszej potrzeby mogły mieć zbyt normalny w Europie.**

Giełda krakowska z dnia 12 czerwca 1920 r.

Akcye bankowe:	ofiar.	żądano	transakc
Bank Przemysłowy . . . Mk.	430—	460—	
„ Hipoteczny	550—	580—	—·—
„ Małopolski	530—	560—	
Gal. Ziemski Bank Kredytowy	380—	410—	
Powszechny Bank Kredytowy S. A. . .	200—	—·—	
Akcye Tow. handl. i przem.:			
Polskie Tow. handl. I. i II. em. . . .	445—	485—	
Handl. Spółka akc. „Impex" . .	270—	300—	—·—
Zieleniewski	1375—	1475—	—·—
„Lemiesz" fabryka maszyn rolniczych . .	—·—	—·—	
„Górka" fabryka cementu	1400—	1500—	—·—
Gal. akc. Zakłady Górn. Siersza	1350—	1400—	—·—
„Tepege" Tow. dla przedsięb. górniczych	3100—	3200—	—·—
Elektrownia w Sierszy	—·—	—·—	940—
Waluty i dewizy:			
Marki niemieckie po 100	420—	450—	
Marki niemieckie po 1000 .	455—	475—	465—468
Ruble carskie po 500 rb. . .	250—	265—	
Ruble carskie po 100 rb. .	230—	250—	
Ruble dumskie .	65—	75—	69·30
Franki francuskie	—·—	—·—	—·—
Dolary (po 100, 50, 20, 10)	160—	175—	169—
„ kanadyjskie	130—	145—	—·—
Lei rumuńskie	370—	385—	—·—
Paryż	—·—	—·—	—·—
Berlin	—·—	—·—	—·—
Praga	—·—	—·—	395—392
Medyolan	—·—	—·—	
Wiedeń	—·—	—·—	111·50—110

Giełda warszawska z 12 bm.: Ruble carskie setki 219, 250, pięćsetki 263, 266.50. 265, franki francuskie 14, 13.65, funty sterlingi 715, dolary Stanów Zjedn. 172, 169½, 171½, marki niemieckie setki 466, czeki na Paryż 14, 13.55, na Szwajcaryę 34.50, 33¾, 34, na Londyn 718, 710, 715, na Nowy York 173, 175, na Berlin 474.50, 472, na Wiedeń 3.53.

Początkowe kursa dewiz w Zurychu z 12 bm. Berlin 14 (13.90), Medyolan 30.75 (30.75), Praga 12.40 (12.25), Budapeszt 3.10 (3.10), Warszawa 3 (3.10), Wiedeń 3.95 (3.90).

TELEGRAMY.

Zamysły Lloyda Georgea.

Wiedeń. PAT. Biuro kor. donosi z Paryża: Z kół wiarygodnych donoszą, że Lloyd George **dąży do usunięcia definitywnego rady najwyższej i do utworzenia w jej miejsce konferencyi pięciu mocarstw, mianowicie Anglii, Włoch, Francyi, Niemiec i Rosyi.**

O odszkodowanie dla Włoch.

Wiedeń. Radio PAT. Z Londynu donoszą, że hr. Sforza miał wczoraj ponowną rozmowę z Lloydem George w sprawach dotyczących konferencyi w Spaa, a zwłaszcza w sprawie przypadającej Włochom części odszkodowania. Sforza wyjechał wczoraj z powrotem do Włoch. Wszelkim doniesieniom o spotkaniu Sforzy z Krassinem zaprzecza się.

Przesilenie gabinetowe we Włoszech.

Wiedeń. PAT. „Tel. Comp." donosi z Rzymu: Organ Giolittiego „Stampa" podaje, że program Giolittiego w głównych punktach zmierza do konfiskaty zysków wojennych.

Paryż. Radio PAT. Pewne informacye prasy włoskiej pozwalają przypuszczać, że Giolitti utworzy gabinet złożony we większości z interwencyonistów, którzy życzyli sobie wstąpienia Włoch we wojnę po stronie sojuszników.

STARCIE LEGIONISTÓW CZESKICH Z ŻOŁNIERZAMI WŁOSKIMI.

Wiedeń. (Tel. wł.) Tel. Comp. donosi z Lublany Trzy pociągi z czeskimi legionistami, przybywającymi ze Syberyi przeszły granicę Gorycyi. Na stacyi w Gorycyi zatrzymali włoscy robotnicy kolejowi wszystkie trzy pociągi transportowe, żądając wydania broni przez legionistów. Przyszło do gwałtownego sporu, który doprowadził do dłuższej strzelaniny.

Drugi międzynar. kongres komunistyczny.

Wiedeń. (Tel. wł.) Wied. Biuro kor. donosi z Moskwy: Wydział wykonawczy międzynarodowych komunistów publikuje manifest, zapowiadający zwołanie drugiego międzynarodowego kongresu komunistycznego w Moskwie na dzień 15. czerwca. Manifest jest podpisany przez Sinowiewa w imieniu wydziału wykonawczego. Kongres zajmie się także warunkami przystąpienia do trzeciej międzynarodówki.

Ostateczny rezultat wyborów do parlamentu rumuńskiego

Bukareszt. (Kor. Damian). Według ostatecznego wyniku powszechnych wyborów do Izby posłów przypadło na partyę ludową (rządową) 215 mandatów, na demokratów federacyjnych 34, na chłopów besarabskich 25, na narodową partyę siedmiogrodzką 21, na socyalistów 19, na niezawisłych demokratów 6, na chłopów siedmiogrodzkich 4 i na Szwabów 2 mandaty W 22 okręgach odbędą się wybory ścisłe. Przy wyborach do senatu w dawnem Królestwie, na Bukowinie i w Besarabii przypadło na partyę ludową 86 mandatów, na demokratów federacyjnych 11 a na socyalistów i niezawisłych po 1 mandacie. Otwarcie parlamentu miało nastąpić 10 czerwca. (Do Izby zostali też wybrani, jak donieśliśmy przed kilku dniami, dr. Straucher z ramienia partyi narodowo-żydowskiej i red. Pistiner, socyalista żyd. — Red.)

Kronika polityczna.

— Biuro kor. podaje wyciąg artykułu Lazara Veillera w „Figaro", wykazującego, że winę rozbicia Austryi ponosi Wilson. Veiller wskazuje na to, że Wilson popierał południowych Słowian i Czechosłowaków, ponieważ wielu członków tych narodów było wyborcami w Stanach Zjednoczonych.

— Wenizelos przybył w piątek do Paryża, aby być obecny przy podpisaniu traktatu z Turcyą.

— Venizelos we wywiadzie udzielonym współpracownikowi „Matin'a" oświadczył, że jedynym wynikiem intryg byłego króla Konstantego, zmierzających do zmiany rządu w Grecyi jest natalenie jej dotychczasowej polityki.

— Z Chicago donoszą, że narodowy konwent republiki potępił politykę Wilsona, jako sprzeczną z doktryną Monroego.

KINO OPIEKA
ZIELONA 17.
TELEFON 2474.

Od piątku 11-go do poniedziałku 14-go czerwca b. r.

Bardzo ciekawy, interesujący obraz w 6. częściach p. t.

ŻYCIE ŻYDÓW W PALESTYNIE

Widoki Jerozolimy, Jaffy, Chebronu. Plantacye pomarańcz, migdałów i śliwek, szkoły ludowe i średnie, ciekawe typy i zwyczaje, nadto wiele innych obrazów.

Początek w dnie powszednie o godzinie 4·30 popołudniu, w soboty, niedziele i święta od godzinie 3-ej popołudniu.
1014

Cały dochód przeznaczony dla inwalidów

Drobne ogłoszenia.

Panna manipulantka, pisząca biegle na maszynie po polsku i niemiecku zostanie zaraz przyjętą w Powszechnym Zakładzie Kredytowym, Grodzka 43. 2416

Agronom z długoletnią praktyką gospodarczą poszukuje posady na odpowiednich warunkach. Zgłoszenia pod Agronom do biura dzienników Billeta, Przemyśl. 2408

Subjekta z działu korzennego przyjmie natychmiast **Konsum „Poale-Syon"**, Kraków, Starowiślna 50. Zgłoszenia codziennie między godz. 6—7 wieczór. 4213

Biuro spedycyjno-komisowe Filip Abramson i A. Scherer, Kraków, ulica Pawia 6, przyjmie zaraz daktylografkę, możliwie z praktyką w biurze spedycyjnem. Zgłoszenia osobiście w godz. popołud. 2418

Filolog z akad. wykształceniem udziela lekcyi hebrajskiej gramatyki i konwersacyi. Zgłoszenia pod „Iwrith" do Adm. Nowego Dziennika. 4202

Panny piszącej biegle na maszynie ze znajomością stenografii polskiej i niemieckiej poszukuje się do objęcia posady natychmiast (ewentualnie od 15 czerwca). Zgłoszenia pod „Węgiel 3205" do Adm. Nowego Dziennika. 4189

W. H. SELINGER I M. ZUGHAFT
KRAKÓW
ul. Librowszczyzna 4
polecają
płyty gumowe i asbestowe
płyty „Klingerit", „Moorit" i „Stadit"
węże parciane i gumowe
uszczelnie asbestowe i konopne 2413
taśmy gumowe i asbest.
pasy konopne, bawełniane, skórzane i z sierści wielbłądziej
pakuły do czyszczenia maszyn
oleje i smary do maszyn
przybory elektrotechniczne i samochodowe.

UBRANIA
z własnych i powierzonych materyałów wykonuje ze znaną dokładnością firma
Hojtasz i Wołkowicz
Kraków, Podwale 5 - tel. 3346
Dla przejezdnych w przeciągu **24 godzin.**

POSZUKUJĘ
zaraz bachalterki, znającej dokładnie korespondencyę i stenografię polsko-niemiecką.
Zgłoszenia list. do Administracyi Nowego Dziennika pod „L. R." 4229

W niedzielę, dnia 13 bm. o godz. 3 popoł.
w wielkiej sali szkolnej odbędzie się dalszy ciąg

Walnego Zgromadzenia

Tow. żyd. szkoły ludowej i średniej
z porządkiem dziennym:
„Wybór Wydziału, Komisyi Kontrolującej i Sądu polubownego". — Osobnych zaproszeń nie wysyła się.
2434 **Tow. żyd. szkoły ludowej i średniej w Krakowie.**

PIERWSZA
FABRYKA WĘDLIN KOSZERNYCH
A. S. SPIRY
Kraków, Krakowska 5.
1010
poleca przedwojennej jakości kiełbasę, salami cielęcą węgierską, paryską, weroneską, pasztetową itd.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozor wędzony po przystępnych cenach, hurtownie i częściowo.

HURTOWNY SKŁAD PERFUM KRAJ. i ZAGRAN. ORAZ ARTYKUŁÓW TOALETOWYCH, KOSMETYCZNYCH i MYDEŁ TOALETOWYCH POLECAJĄ W WIELKIM WYBORZE

BRACIA WEISSBERG

Warszawa, Elektoralna 16. — Tel. 299-99.
Kraków, Krakowska l. 17.
1011
Generalna reprezentacya fabryki perfum, artykułów kosmetycznych i mydeł toaletowych fabryki
Calderara i Bankman, Wiedeń.

Biuro pośrednictwa pracy kobiet żyd. Stradom l. 15, I. piętro poszukuje intel. panny do dzieci oraz panny dochodzącej i kucharki do wszelkich robót domowych za dobrem wynagrodzeniem.
2436

NADSZEDŁ ŚWIEŻY TRANSPORT
MASŁA KOKOSOWEGO
„TOMOR" i margaryny hollenderskiej „SANELLA".
Na składzie ryż brazylijski niełamany, rodzynki, migdały w miękkich łupach, angielskie ziele i t. d. **Ceny bardzo przystępne.**
Ponadto wagonowa sprzedaż herbaty, fasoli brazylijskiej, masła „Tomoru", „Sanella" i t. d.
Biuro czynne codziennie od 9—1 przed poł. i od 4—7 po poł.
Dom handlowy 2427
Gaenger i Ska, Starowiślna 40.

ULTRAMARYNA

NAJSTARSZA w kraju i największa fabryka ultramaryny do bielizny i celów malarskich
SETZER i WERNER W WARSZAWIE
po przerwie została znów uruchomiona.
Oferty i próby wysyła na żądanie.
Kantor fabryczny: Warszawa, Solec 39.
2441

Poszukuje się
zdolnych sił biurowych, piszących biegle na maszynie ze znajomością stenografii polsko-niemieckiej. Zgłoszenia pisemne pod „K. 15" do Biura ogłoszeń Feliksa Stattera, Kraków, Grodzka 13. 2402

Biuro pośrednictwa pracy kobiet żydowskich Stradom 15, I-sze piętro
poleca 2435
zdolne ekspedyentki oraz praktykantki.

Garbarnia Blanka w Łańcucie zakupuje
korę świerkową tłuczoną i niełtuczoną
w wielkich i małych ilościach, **płacąc najwyższe ceny.** — Także poszukuje się
czeladnika umiejącego falsować i **blanżerować** za dobrem wynagrodzeniem. 2442

POMNIKI
granitowe i marmurowe do nabycia u firmy
H. STERNBERG
Kraków, Dietlowska L. 76.
2204 **Telef. 2542.**

Kursa maturyczne i uzupełniające „MATURA"

Kraków, Grodzka 32, II. p.

Kierownik fachowy przyjmuje od 3 do 4 popoł. w niedziele i święta od 11 do 12 przed południem, sekretaryat czynny od 9 do 1 i od 3 do 6, w niedziele i święta od 10—12.

I. Kursa gimnazyalno-realne.
II. Kursa seminaryalne.
III. Kursa wydziałowe dla P. T. Nauczycielstwa.
IV. Kursa dla reprobowanych.
V. Kursa przygotow. do egz. z kl. V. i VI. szkół średnich.
VI. Lekcye indywidualne i zbiorowe.
VII. Kursa korespondencyjne dla wszystkich powyższych grup, wprowadzone przez nasz zarząd po raz pierwszy w Polsce, przygotowują zapomocą miesięcznych instrukcyi i sprawozdań z przebiegu nauki na kursach zbiorowych.

Próbne lekcye bezpłatnie.

Uczą profesorowie krakowskich szkół średnich i seminaryów nauczycielskich.

Informacye i prospekta bezpłatnie.

Komunikat: „Biblioteka repetytorów i komentarzy" wydała kilka repetytoryów do użytku w szkołach średnich i seminaryach, jakoteż komentarze do autorów łacińskich i greckich (dla samouków z tłomaczeniem). Wypożycza się takowe na razie tylko słuchaczom (członkom) kursów. 1100

EKSPORT PAPIERU

zaraz do nabycia! 2412 **Większe wysyłki!**
Papier wszelkiego rodzaju, bezdrzewny, do drukowania, konceptowy, papowy, do pakowania kapeluszy, dla celów księgarskich, dla druków artystycznych, teczki, kasetki, (papeterya) koperty, notatniki, zeszyty szkolne, ozdobny papier do kred., papier do lepienia, ołówki zwyczajne i chemiczne, pióra i t. p.
Skład papieru Einsicht, Wien I. Bauernmarkt 19
Telegr.-Adr.: Inselpapier Wien.

Nadszedł wielki transport
Obcasów gumowych
marki: Palma, Berson, Norbin, Gulliver i Astoria. Sprzedaż wyłącznie hurtowna
2411
Abraham Lindenbaum
Kraków, Dietlowska 45-47.

NADSZEDŁ wielki transport
Siwego kamienia, Ałunu i Kalafonii 4226
do domu eksportowego farb i lakierów
OZYASZA WEINFELD
Kraków, ul. Miodowa 1.

Redaktor nacz.: Dr. Eliasz Tisch. Redaktor odp.: Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa w Krakowie, ul. Orzeszkowej